

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

XXIII. Diversi quidam vacationis Beneficiorum modi discutiuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](#)

C A P U T X X I I .

Diversi quidam vacationis Beneficiorum modi
discutiuntur.

I. **E**X PENDIMUS hujus libri capite 8. spectabiliora Beneficii acquirendi impedimenta : isto nunc capite tractationem suscipimus præcipuarum causarum, quæ vacationem Beneficiorum inducent, quarum una est subsequens matrimonium. Ex quo enim provisus de Beneficio matrimonium contraxit, vacat Beneficium ipso jure & facto, cap. 1. & cap. Diversis, & cap. Cùm decorem, de Cler. conjug. Nec obstat quod isti Canones dicunt, Clericos qui uxores duxerunt, esse compellendos ad Beneficia dimittenda ; id enim de dimittenda possessione dicitur, non de dimittendo Beneficio jam per matrimonium contractum dimisso.

II. Ut huic vacandi modo locus sit, debet esse matrimonium per verba de praesenti contractum, quod Ratum vocant ; non enim sufficiunt sponsalia de futuro : Canones enim loquuntur de uxoribus duetis, & matrimoniiis contractis. Nec requiritur ut nuptiae fuerint consummatæ, cùm id Canones minimè requirant. Ranchinus decisionum p. 5. concul. 96. & 463. Rebus in praxi, p. 1. tit. Requis. ad collat. bon. n. 55. & p. 3. tit. Regula de public. resignat. glos. 18. n. 45.

III. Vacant præterea ipso jure beneficia ejus, qui in Episcopum electus & confirmatus, & in possessionem misitus, tandemque consecratus est, aut saltem tempus exegit, quod Jus ad consecrationem requirit, cap. Cùm in cunctis 7. §. Cùm verò, de electione. Tempus autem illud ad consecrationem Episcopi requisitum est trium mensium, can. Quoniam, dist. 100. Concilium Trident. sess. 22. cap. 2. Hæc autem vacatio de quibuscumque Beneficiis intelligitur, Dignitatibus, Personatibus, Officiis, Beneficiis curatis, simplicibus, in Titulum, in Commendam. Quin etiam hoc jus ad pensiones extendunt Garcias p. 11. cap. 6. & Gigas de pensionib, quæst. 56. Sed hoc minus probabile est : pensiones enim non comprehenduntur nomine Beneficiorum, de quibus solis loquitur dictum cap. Cùm in cunctis. Potest autem Papa cum novo Episcopo dispensare super ista præcedentium Beneficiorum vacatione. Gloss. in can. Si quis, verb. Translatus, 21. q. 2.

IV. Vacant præterea ipso jure Beneficia ejus, qui per solemnia Religionis vota professionem legitimam emitit, nimurum liberè, & legitima aetate, & post annum probationis, & coram legitimo Superiori, cap.

E e Beneficium

Beneficium, de Regularib. in 6. Non enim licitum est cuiquam duplii fungi militia, & duobus cingulis ac stipendiis mereri, l. *His quidem*, C. qui milit. non poss. lib. 12. Nec sufficit ad Beneficiorum vacationem sumptio & gestatio religiosi habitus citra veram professionem. Quin etiam in Gallia non sufficit tacita professio, sed requiritur expressa, & in scripturam ab ipso profidente subscriptam redacta. Cum enim Constitutione Molinenlis sub Carolo IX. art. 55. nullam admittat religiosam professionem etiam testibus & plurimum annorum habitus gestatione probatam, nisi de eadem per scripturam à profitente subsignata constet, monachus in Regno Franciae professus non excidit juribus & pristinis quoad forum externum circa possessa beneficia & successiones, nisi scripto ejus professio completa fuerit. Brodeus in Louetum lit. B. cap. 12. Despiciens tract. de Benefic. tit. 11. sect. 5. num. 2.

V. Quæritur si professus Regularis ad sicutum redeat, an possit dimissa Beneficia recuperare: Distinguendum hic est; si enim post legitimam & validam professionem, etiamsi postea cum eo Papa dispensaverit, etiam ob causam legitimam, qualis est notabilis infirmitas, exeat licite de monasterio, non potest nihilominus antea liberè dimissa Beneficia recuperare: quin etiam inhabilis manet ad quævis secularia Beneficia aut pensiones super illis obtainendas, nisi ad hæc etiam fuerit expressè per Papam rehabilitatus. Rebuffus tit. de dispensatione cum Regularib. Existit enim verè Religiosus, & ita incapax est Beneficii secularis, imò & regularis alterius Ordinis quam ubi professus fuit, cap. *Cum singula*, §. *Prohibemus*, de præbend. in 6. Atque hoc statuendum ad primum distinctionis membrum.

V I. Si verò redeat professus ad sicutum ob nullitatem seu invaliditatem suæ professionis juridicè probatam & declaratam, eo casu si alia non obstante impedimenta, capax est suscipiendi Beneficia & pensiones, postque bona temporalia & pristina Beneficia, pensiones, aliaque spiritualia jura quæ per invalidam professionem abdicasse visus fuerat, resumere, saltem obtentis in integrum restitutionis Literis. Sanè obstatre huic potest exceptio pacifica triennialis possessionis; talis enim possessor juvatur titulo, neque potest ipsi vis, aut intrusio, aut simonia objectari, quibus solis frustrari potest triennii pacifici privilegium. Sed si non intercessit triennium, haud dubiè invalide professo competit jus regressus ad pristinum Beneficium; nullitatem enim professionis comitatur nullitas renunciationis Beneficiorum, pensionum, & honorum temporalium; cum omnis hæc abdicatione fundetur in sola professione, quæ prorsus irrita & nulla fuit; sublatâ enim causâ tollitur effectus, & subverso fundamento corruit omne superstructure. Confirmatur etiam hæc decisio his Concilii Tridentini verbis sess. 25. de Regular. cap. 16. Nulla renunciatio effectum intelligatur sortiri, nisi sequuntur professione. Igitur cum nulla fuerit renunciationem consequatur.

consequuta professio, nullam habet vim præcedens renunciatio. Præterea in collationibus factis ex causa vacationis Beneficiorum ob religiosam professionem, ista juris conditio necessariò involvitur, Si sit valida professio. Huc etiam spectant juris dispositiones & rationes quæ habentur D. de conditione causa data & causa non sequuta, & D. de conditione sine causa, & L. ultima, C. de revocand. donation.

VII. Hoc tamen constanter tenendum, quod si quis invalidè profellus redeat in Clerum secularis, & inopia laboret, poterit Ordinarius detrahere de fructibus Beneficii pristini, unde per exceptionem triennii pacifici repelitur, moderatam pensionem ad ipsius sustentationem. Pastor lib. 3. tit. 17. num. 6. ad fin.

VIII. Vacat pariter Beneficium Sacerdotio annexum, si provisus ad Sacerdotium integro anno non curaverit promoveri, cap. Cum in cunctis, §. Inferiora, de electione & cap. 1. de ætat. & qual. & ord. præficiend. & cap. Ei qui, de præbend. in 6. & Clement. Ut ii, de ætat. & qual. præfic. & Concilium Trident. sess. 22. cap. 4. & sess. 24. de reform. cap. 12. §. Neminem. His conforme est Edictum Henrici IV. anni 1606. mensis Decembris, art. 1. Itaque electus aut provisus de Beneficio curato, non est necesse ut jam sit actu Presbyter, sed ut possit esse Presbyter intra ipsum annum. Idem juris est circa beneficia quævis Diaconatum, aut Subdiaconatum requirentia. Tridentinum sic statuit in d. §. Neminem. Neminem etiam ad dignitatem, Canonicatum aut portionem recipient Collatores, nisi qui aut eo Ordine sacro sit iniciatus, quem illa Dignitas, aut Præbenda, aut portio requirit; aut in tali ætate sit, ut intra tempus a jure & ab hac Sacra Synodo statutum initiari valeat. Quibus ex verbis perspicue infertur, posse aliquem inchoato ætatis anno vigesimoquarto provideri de Beneficio curato, cum ex Tridentino Concilio duo ista constent, & anno inchoato vigesimoquinto posse aliquem ordinari Sacerdotio, & in super tale illi Beneficium conferri qui possit intra eundem annum Sacerdos fieri: & ex consequenti conferri posse tale beneficium illi qui jam annum ætatis vigesimumquartum incépit. Enimvero sess. 24. cap. 12. §. Nemo, sic decernunt Tridentini Patres: Nemo ad Dignitates quascunque, quibus animarum cura subest, promoveatur, nisi qui saltē vigesimumquartum etatis annum attigerit.

IX. Vel igitur Beneficio annexi sunt Ordines simpliciter & absolutè, & tunc satis est ut qui providetur in ea sit ætate, ut ad requisitum Ordinem promoveri intra annum possit: aut certè Ordines sunt Præbendis annexi, ut conferri Præbenda non aliis possint, nisi illis qui jam actu eodem Ordines suscepint, sive jure id exigente, sive speciali statuto, sive consuetudine, sive fundatione; & isto casu talis conferri Præbenda non potest, nisi illi qui jam actu requisitum Ordinem suscepit. Prosper Fagnanus in cap. 1. de ætat. & qual. & ord. num. 52. refert sacram Congregationem Concilii judicale & declarasse, si ex fundatione Capellaniæ

Ee 2 cautum

cautum sit ut Rector, seu Capellanus per se Missas celebret, id non obstat quominus conferri simplici Clerico possit, modò in ea sit actate ut intra annum fieri Sacerdos possit; sed tamen hoc impedire ne conferri Clerico quatuordecim annorum possit, qua actas requiritur à Tridentino Concilio ad minora Beneficia simplicia: adjungo, neque in Gallia Clerico septenni, qui minorum simpliciorum Beneficiorum & Capellaniarum in hoc Regno capax est, dummodò provideatur ut servitium & onus per virum debito Ordine institutum exerceatur; quatenus qui per alium facit, per seipsum facere videatur, ex regul. juris in d. cap. *Qui facit.*

X. Verumtamen in Gallia annus iste promotionis ad Ordinem non incipit dinumerari nisi post annum pacifica possessionis, adèd ut post sumptam Beneficii collati possessionem duo anni excurrant. Sic enim Editus Blesensis art. 9. sancivit Henricus III. de Abbatibus & de Conventualibus Prioratibus, ut his provisi se ad Sacerdotium promoveri faciant intra annum. Et mox subiungit: *Et ubi illi post biennium non fuerint Sacerdotio iniciati, eo ipso vacabunt, & ab aliis impetrari ejusmodi beneficia poterunt: illi vero tenebuntur fructus omnes perceptos restituere ad pias causas applicandas.* Confirmatur quoque Henrici IV. Edicto anni 1606. art. 1. in fine, his verbis: *Ut habentes Dignitates in Ecclesia Cathedralibus teneantur sub pena amissionis earum promoveri ad Sacerdotium intra annum à die pacifica possessionis inchoandum.* Præterea Clement. *Ut ii qui, de actat. & qual. & ordin. præfic. prærequisit expressis verbis ante annum promotionis ad Ordinem pacificam possessionem.* Idque æquitati consentaneum est, ne si contingat Beneficium evincent, qui possederat, adstricetus hac occasione Ordini laetare cogatur inops, cum status Ecclesiastici de decoro, famelicus, lacerus & mendicans vitam degere; quod evitandum esse docet can. *Diaconi,* dist. 93. Itaque in Gallia Regno primus annus possessionis Beneficii non connumeratur cum anno ad Ordinis sacri promotionem requisito, eoque duorum annorum spatio decursu vacat confessim Beneficium ejus, qui requisitum Ordinem sumere neglexit. Ita docent ex juribus citatis, & ex quamplurimis Gallicanis Senatusconsultis Rebuffus tit. de non promotis intra annum, num. 44. & 45. Papo lib. 3. Placitorum, tit. 15. Bochellus in præxi benef. vers. *An de promotion.* Pastor lib. 3. tit. 16. num. 3. Despeis- seus tract. de benef. tit. 9. sect. 8. num. 6. Hinc sequitur, Curatum necdum Sacerdotem posse ad finem anni sibi ad sumendum Sacerdotium induiti suam illam Curatam Ecclesiam cum alio Beneficio permutare, ut docet ibid. Rebuffus num. 37. & 38, quia scilicet habet plenum jus etiam nunc in Beneficio, donec integer annus expiraverit. Idem docet Bengeus tit. quibus mod. videntur vel amittantur benef. §. 3. num. 31. & 32. In omnibus enim temporalibus actionibus, nisi novissimus totus dies impletatur, jus integrum perdurat, nec finitur obligatio, l. *In omnibus 1. D. de action. &c.* obligat.

XI. Excusat:

X I. Excusat tamen ab hac ad Ordinem Sacrum intra annum promotione legitima impossibilitas, ut adversa valetudo, pestis, bellum, captivitas: item dispensatio, qua potest etiam ex rationabili causa concedi non modò à Papa, sed etiam ab Ordinario. Vide ad hæc d. art. 9. Edicti Blefensis. Hæc eadem tradit Rebuffus p. 2. praxis, tit. de dispensatione de non promoven- do, num. 1. & 2. & Despeileus d. tit. 9. sect. 8. num. 10. Quin etiam disserit cap. *Licet canon*, §. *Super residentia*, de elect. in 6. istam in hac ipsa materia specifica dispensandi potestatem Episcopis attribuit, simulque provide admonet, debebere ab eisdem provideri de Vicario, qui hoc temporis intervallo assignata sibi de proventibus Beneficii congruente portione, Curæ ministerium exequatur.

X I I. Alius vacationis Beneficiorum modus est incompatibilitas cum altero Beneficio. Quisquis igitur de Beneficio provisus novum postea Beneficium acquiri cum priori incompatibile, alterum horum amittat necessitate est. Primitus quidem statuerat Lateranense sub Alexandre III. Concilium, ut taliter provisus amitteret posterius acquisitum Beneficium, cap. *Quia nonnulli*, de Cler. non resid. Sed posterior juris dispositio, quæ nunc viget, satius duxit ut privetur prius acquisito Beneficio, cap. *De multa*, de præbend. Clement. *Si plures*, & Clement. fin. eod. tit. & demùm Concilium Trident. sess. 7. cap. 4. de reform. Potest ipso jure Episcopus prius illud, ut pote ipso jure vacans, alteri conferre, d. cap. *De multa*, & cap. *Licet Episcopus*, de præbend. in 6. Ab ista tamen Beneficii vacatione Papa dispensare potest, d. cap. *De multa*, de præbend. Rebuffus in praxi, p. 2. tit. de dispensat. ad plura benef. à num. 26. usque ad num. 35. quo loco docet, posse quoque Episcopum ex rationabili causa dispensare ad plura simplicia Beneficia, sed non ad curata. Invalida porrè est Papæ dispensatio, cuius impletor omiserit vel unum tenue Beneficium exprimere quod possidet, cap. *Non potest*, in princ. de præbend. in 6. Verumtamen electus in Episcopum, eti adeptus fuerit novi Episcopatus possessionem, non tamen statim exedit ante habitus Beneficiis etiam incompatibilibus cum Episcopatu, nisi post consecrationem, cap. *Cum in cunctis*, §. *Cum verò*, de electione. In aliis verò Dignitatibus aut Beneficiis fit jaætura ex incompatibilitate secundum jus commune statim ab indepta corporali possessione; secundum autem Galliæ praxim, finito pacifice possessionis anno, neque opus est ut Collator ad conferendum Beneficium ex incompatibilitate vacans requirat, vel citet ejus possessorem; sic enim docent Joan. Andr. in cap. *De multa*, de præbend. num. 10. & Prosper Fagnanus ibid. num. 16. probantque ex hisce Canonis verbis, *Liberè conferat*, id est sine ulla admonitione. Quod idem servari potest in omnibus aliis quoque casibus, ubicumque beneficium quodvis ipso jure vacat, teste Innocentio in d. cap. *De multa*, num. 3. & Fagnano ibid. num. 16. Si quereras utrum Regula de triennali possessore faveat huic incompatibilia possidenti? Nego.

Ee. 3. cum

cum Fagnano ibid. num. 48. & seqq. eo quod scienter promotus ad incompatibilia habeatur pro intruso, quem verba Regulae excludunt à Beneficii triennalis possessione: atque ita refert judicatum à Sacra Congregatione Concilii, & approbatum à Papa hoc judicium die 28. Januarii an. 1587. Quoad porro alteram Regulam de annali possesso, docet ibid. Fagnanus hac juvari possessorum incompatibilium. Ratio est, quia Regula ista nihil intendit, quam exclusionem novi impetrantis negligens adimplere, quæ Regula eidem facienda prescribit: neque tamen jus ullum praebet illegitimæ possessioni; quam sumptu, statim locum esse vacationi incompatibiliū docet Gloss. in d. cap. *De multa*, quæ voces, post receptionem alterius, exponit corporalem possessionem. Quin etiam hoc idem diserte sancitur cap. *Licet Episcopus*, de præbend. in 6. & consentit Fagnanus in d. cap. *De multa*, num. 9.

XIII. Beneficia incompatibilia sunt duæ Dignitates, duo Personatus, duo Officia quæ residentiam requirunt, duo etiam Curata Beneficia, duo conformia intra eandem Ecclesiam Beneficia, ut duo Canonicatus; item duæ Vicariae perpetuae, regularē quoque Beneficium cum altero seculari. Potest tamen unus & idem simul esse Canonicus & Curatus in eadem Ecclesia. Ita omnia fūsē tractat & probat Rebuffus p. 2. tit. de dispensatione, ratione, atque in verbis. *Incompatibilitas*. Usus denique generalis obtinuit, ut duæ sub eodem testo, seu Ecclesia teneri possint Capellaniæ simul.

XIV. Ab hisce incompatibilitatibus excipiuntur Beneficia unita, cap. *Dudum*, de electione, cap. *Eam te*, de æt. & qual. & ord. præfic. Excipiuntur pariter commendata Beneficia ad tempus, scilicet sex mensium. Itudque genus Commendæ potest Episcopus conferre ex justa causa, ut est necessitas, aut evidens utilitas, cap. *Nemo deinceps*, de electione. In 6. Rebuffus p. 1. praxis, tit. de commend. num. 29. 30. & 31. Commendam vero perpetuam, seu ad vitam solus conferre summus Pontifex potest. Et in universum Commendatum Beneficium, sive ad semestre, sive ad omnem vitam, non est incompatibile cum alio quovis in titulum collato Beneficio, can. *Qui plures*, 21. quæst. 1.

XV. De pluribus Beneficiis simplicibus Doctores in cap. *Extirpanda*, §. Qui vero, de præbend. communiter affirman simul teneri posse per Episcopi dispensationem; quanvis nullam prorsus requiri ob contrarium ubique usitatam consuetudinem, tradat Rebuffus p. 2. tit. de dispensat. ad plur. benef. num. 29.

XVI. Observandum est, etiam si possessione Beneficiorum incompatibilium vacet primum ipso jure, non tamen prohiberi his provisum resignare alterum horum, dummodo jus non fuerit alicui tertio quæsum. Nam si ex illa secundum jura vacatione Papa vel Ordinarius alteri de primum adepto Beneficio providisset, jam non relinqueretur resignationi locus.

locus. Aliud verò est vacare Beneficium jure ipso duntaxat , & aliud vacare idem ipso facto. Ubi enim vacat solo jure , potest adhuc Beneficii possessor ipsi renunciare , sive simpliciter , sive in favorem , re adhuc integra , si alius nemo impetraverit. Et hac ratione potest unum resignare , qui plura possidet incompatibilia ; potestque similiter resignare re adhuc integra is qui ad Ordines requisitos non est toto anno promotus. Et Episcopus pariter resignare potest beneficia ante Episcopatum adepta. Ubi verò Beneficium vacat ipso facto , non relinquitur novae renunciationi locus. Vacat verò ipso facto Beneficium per cessum aut decepsum , per matrimonium , per religiosam professionem. His enim casibus involvitur vel expressa , vel tacita renunciationis & possessionis præhabiti Beneficii.

XVII. Plura de incompatibilibus Beneficiis , & quandonam unius accessu alterum vacet , sive ex jure communi , sive ex jure Gallico , require superius in hujusc libri titulo *De resignationibus in favorem* , art. 8. ad finem.

XVIII. Vacationem quoque Beneficii nonnunquam inducunt censurae , aliaque pena Ecclesiasticae , necnon permulti canonici defectus. Sed de his inferius peculiari libro differetur.

XIX. Quando quis sive per resignationem , sive jure devoluto Beneficium impetrare cupit , consultissimum est ut clausulam ad titulum quem proponit , superaddat istam : *Sive quocumque alio modo Beneficium vacet.* Fortassis enim alius petitor consurget , qui propter alium quemcumque defectum , aut incapacitatem possidentis , sibi Beneficium hoc idem deposcat , contendatque , neque potuisse ab illo possideri , neque ab eodem in alterum transmitti ; cum nemo plus juris in alium transferre possit , quam ipse habet , cap. *Nemo potest* , de reg. jur. in 6. & l. *Nemo plus juris* , D. eod. ut si erat illegitimè natus , aut aliter irregularis , vel excommunicatus , nec dispensatus quando Beneficium adivit. Nihil autem inhibet ad pleniores securitatem jura plura accumulare : & quando plures eandem in rem concurre possunt actiones , una alteram non excludit , & una deficiente , altera jus quesumis roborat , §. ult. Instit. si quadrup. pauper. fec. dicat. & l. penult. D. de obligat. & actionib. & cap. *Nullus pluribus* , de regul. jur. in 6.

CAPUT